

Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького

Факультет інформатики, математики та економіки

Кафедра управління та адміністрування

ЗАТВЕРДЖЕНО НА ЗАСІДАННІ КАФЕДРИ

Завідувачка кафедри

_____ Захарова Н. Ю.

протокол № 1 від 01.09. 2023 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОПЕРАЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ**

для здобувачів вищої освіти

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

07 « Управління та адміністрування»

(шифр і назва галузі)

073 « Менеджмент»

(шифр і назва спеціальності)

Освітньо-професійна програма першого рівня вищої освіти за спеціальністю

073 «Менеджмент»

Мелітополь, 2023

Розробники: Щебликіна З.В., ст. викладач кафедри управління та адміністрування

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми

к.е.н., доц. Захарова Н. Ю.

1. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 8	Галузь знань 07 Управління та адміністрування	Нормативна	
Модулів – 2	Спеціальність (професійне спрямування): 073 Менеджмент	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 4		1-й	-й
		Семестр	
Загальна кількість годин - 240		2-й	-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 5 самостійної роботи студента -	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Лекції	
		40 год.	год.
		Практичні, семінарські	
		58 год.	год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		142 Самостійна робота	
год.	год.		
		Вид контролю: екзамен	

2. Мета навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни “Операційний менеджмент” є формування у майбутніх менеджерів умінь розроблення операційної стратегії, створення та використання галузевих операційних підсистем як основи забезпечення досягнення місії організації.

3. Перелік компетентностей, які набуваються під час опанування дисципліною:

Програмні компетентності	
<i>Загальні компетентності</i>	
ЗК 3	Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.
ЗК4	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
ЗК5	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності
ЗК7	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
<i>Спеціальні компетентності</i>	
СК1	Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту,

СК3	Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.
СК4	Здатність планувати діяльність організації та управляти часом.
СК5	Здатність працювати в команді та налагоджувати міжособистісну взаємодію при вирішенні професійних завдань
СК8	Здатність планувати діяльність організації та управляти часом.
СК12	Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

4. Результати навчання

Програмні результати навчання	
РН 3	Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.
РН 4	Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.
РН 8	Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.
РН17	Виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера

5. Програма навчальної дисципліни

Блок №1 Операційна система та операційна стратегія

Тема 1. Операційний менеджмент як різновид функціонального менеджменту

Виробництво як процес перетворення ресурсів організації у вихідну продукцію. Об'єктивні закономірності управління виробництвом (процесом).

Природа операційної функції. Галузеві особливості операційної функції.

Сутність і місце операційного менеджменту в системі менеджменту організації. Взаємозв'язок операційного менеджменту з іншими функціональними видами менеджменту. Поняття «операції» та «виробництво», їх взаємозв'язок та розбіжність. Виробничий та операційний менеджмент: спільні та відмінні характеристики.

Історичний розвиток операційного менеджменту: промислова революція, розвиток теорії менеджменту, розвиток науки менеджменту і систем.

Особливості операційного менеджменту: цілі та основні завдання. Принципи, функції та методи операційного менеджменту.

Операційний менеджер та процес управління.

Тема 2. Операційна стратегія

Коло стратегічних питань, що вирішується у операційному менеджменті.

Сутність та етапи розробки операційної стратегії. Операційні пріоритети. Пріоритети, які визначаються місцем на ринку. Зсув конкурентних пріоритетів.

Формування стратегії виробництва товару.

Розробка стратегії процесу. Типи процесів: сфокусований на процесі, сфокусований на продукті та процес, який повторюється. Порівняння стратегій процесів.

Особливості стратегій сервісних процесів.

Вплив життєвого циклу на операційну стратегію. Виражена компетентність та конкурентні переваги.

Застосування «дерева рішень» у проектуванні товару або процесу.

Тема 3. Операційна система організації

Сутність системного підходу до операційного менеджменту. Операційна система як об'єкт управління. Особливості та властивості операційної системи.

Складові частини операційної системи: перероблююча підсистема, підсистема забезпечення та підсистема планування і контролю.

Класифікаційні підходи до операційних систем. Виштовхуючі та витягуючі операційні системи. Одиначні (проектні) системи. дрібносерійні системи. Системи масового виробництва. Системи з безперервним процесом.

Блок №2 Операційна діяльність. Процес проектування операційної системи

Тема 4. Операційна діяльність: ресурси, процеси та результати

Поняття операційної діяльності підприємства.

Склад основних ресурсів як вхідних факторів операційної діяльності. Поняття недостатнього, надлишкового та ресурсу обмеженої потужності. Товари (послуги) як результат операційної діяльності підприємства.

Операційні процеси організації - динамічна основа функціонування та розвитку операційної системи. Принципи організації та складність операційних процесів. Типи операційних процесів, їх ознаки.

Організація операційного процесу у просторі й часі.

Поняття, структура та тривалість операційного циклу підприємства. Визначення тривалості операційного циклу підприємства. Особливості управління за фазами операційного циклу підприємства.

Тема 5. Управління процесом проектування операційної системи

Проектування операційної системи: сутність, цілі та етапи. Склад критеріїв та факторів проектування операційної системи. Соціотехнічний підхід до розробки операцій. Зміни операцій. Сучасний рівень розвитку операційних систем: системи автоматизованого проектування, автоматизовані системи управління виробництвом, системи автоматизованого складування та подачі товарів, гнучкі виробничі системи, інтегровані автоматизовані системи управління виробництвом.

Відмінності у проектуванні продукту та послуги. Реалізація функції якості як можливість залучення споживача до операційного процесу.

Необхідність рішень з просторової організації діяльності. Схеми розміщення та масштаби виробничих потужностей. Розміщення обладнання для поточного виробництва. Проектування поопераційної (функціональної) схеми розміщення обладнання. Гнучкі схеми. Методологія схеми розміщення потужностей. Розміщення приміщень і обладнання сервісних підрозділів підприємства. Планіровка офісу.

Проектування виробничого і обслуговуючого потоків: методи, засоби, Інструментарій.

Проектування робіт і нормування праці.

Блок №3 Управління поточним функціонуванням операційної системи

Тема 6. Управління поточним функціонуванням операційної системи

Стратегічне, тактичне та оперативне планування операцій, агрегативне планування.

Управління матеріально-технічним забезпеченням. Функції, завдання та основні вимоги до оперативного управління виробництвом. Зміст та фази оперативного управління. Організація диспетчеризації виробництва. Регулювання незавершеного виробництва. Види систем оперативного управління виробництвом.

Контроль за виконанням робіт. Контроль операційного процесу. Контроль якості сировини, матеріалів, товарів та послуг. Контроль запасів.

Роль та завдання управління матеріальними ресурсами та запасами. Управлінські рішення в сфері управління запасами та пов'язаними з ними витратами. Особливості управління запасами залежного та незалежного попиту. Методи диспетчеризації запасів. Система управління «точно у термін».

Робоче середовище та умови праці, режим роботи. Класифікація робочих місць. Принципи організації праці. Розподіл та кооперація праці. Мотивація роботи. Робочі завдання. Основи нормування праці. Методи нормування праці. Хронометраж (система нормативів часу). Методи нормування часу.

Блок №4 Операційний менеджмент: проекти, продуктивність, якість

Тема 7. Управління проектами

Сутність проектного підходу до управління організацією. Життєвий цикл проекту. Менеджмент проекту.

Планування проектів. Поопераційний перелік робіт. Створення робочих графіків за допомогою діаграм Г. Гантга. Розклад проектів. Контролінг проектів. Методи сітьового планування: переваги та недоліки. Техніка управління проектами методом оцінки та розгляду програми (PERT) та методом критичного шляху (CPM). Програмне забезпечення управління проектами (програмний продукт MS Project).

Тема 8. Менеджмент якості та управління продуктивністю операційної діяльності

Загальний менеджмент якості (TQM). Поняття, значення та фактори забезпечення якості товарів та послуг. Показники якості та методи їх оцінки. Нормативи якості товарів та послуг.

Планування якості. Організаційне забезпечення якості. Інструменти контролю якості. Аналіз програм забезпечення якості У.Е.Демінга, Д.Джурана, П.Кросбі, Кішикава, Ш.Шинго. Методи Дж.Тагуші. Підхід з точки зору загального менеджменту якості. Розвиток програми забезпечення якості. Групи управління якістю I система боротьби за якість товарів.

Продуктивність операційної діяльності як основна мета операційного менеджменту. Комплексний підхід до питань продуктивності. Показники результативності функціонування операційних систем. Моделювання процесу управління продуктивністю операційної системи. Фактори, що впливають на динаміку продуктивності організації. Шляхи підвищення продуктивності праці в організації.

Особливості операційного менеджменту в різних галузях економіки.

6. Структура навчальної дисципліни

Структура навчальної дисципліни (1-й курс)

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		лекції	практики	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Операційна система та операційна стратегія												
Тема 1. Операційний менеджмент як різновид функціонального менеджменту	30	4	8	-	-	18						
Тема 2. Операційна стратегія	30	4	6	-	-	20						
Тема 3. Операційна система організації	30	6	8	-	-	16						
Разом за змістовим модулем 1	90	14	22	-	-	54						
Змістовий модуль 2. Операційна діяльність. Процес проектування операційної системи												
Тема 4. Операційна діяльність: ресурси, процеси та результати	30	6	8	-	-	16						
Модуль 2												
Тема 5. Управління процесом проектування операційної системи	30	4	6	-	-	20						
Разом за змістовим модулем 2	60	10	14	-	-	36						
Змістовий модуль 3 Управління поточним функціонуванням операційної системи												
Тема 6. Управління поточним функціонуванням операційної системи	30	6	8	-	-	16						
Разом за змістовим модулем 3	30	6	8	-	-	16						
Змістовий модуль 4 Операційний менеджмент: проекти, продуктивність, якість												

Тема 7. Управління проектами	30	6	6	-	-	18						
Тема 8. Менеджмент якості та управління продуктивністю операційної діяльності	30	4	8	-	-	18						
Разом за змістовим модулем 4	60	10	14	-	-	36						
Усього годин	240	40	58	-	-	142						

7. Теми лекцій

Таблиця 3

№	Назва теми лекції та теми, що вивчається	Кількість годин
1.	Операційний менеджмент як різновид функціонального менеджменту 1. Поняття операційного менеджменту. 2. Операції як види діяльності. 3. Операційна функція в організації.	4
2.	Операційна стратегія 1. Загальна характеристика змісту операційної стратегії підприємства. 2. Сутність операційної стратегії. 3. Розробка стратегії процесу.	4
3.	Операційна система організації 1 Системний підхід в управлінні операційною системою. 2. Операційна система як об'єкт управління. 3 Типологія операційних систем.	6
4.	Операційна діяльність: ресурси, процеси та результати 1. Поняття операційної діяльності підприємства. 2. Склад основних ресурсів як вхідних факторів операційної діяльності. 3. Операційний (виробничий) процес організації, як основа функціонування та розвитку операційної системи. 4. Основні принципи організації виробничих процесів. 5. Організація виробничого процесу в просторі та часі	6
5.	Управління процесом проектування операційної системи 1 Основи проектування операційної системи. 2 Методика проектування операційної системи виробничого підприємства. 3. Основні етапи процесу проектування продукту. 4 Проектування процесу виробництва продукції чи надання послуг.	4
6.	Управління поточним функціонуванням операційної системи 1 Системи планування операційної діяльності. 2 Зміст оперативного управління виробництвом. 3 Організація диспетчеризації виробництва. 4 Види систем оперативного управління виробництвом. 5 Управління матеріально-технічним забезпеченням. 6 "Витягуюча" та "виштовхуюча" системи оперативного управління.	6

	7 Система управління «точно у термін» (JIT).	
7.	Управління проектами 1. Сутність проектного підходу до управління організацією. 2. Планування проектів. Поопераційний перелік робіт. 3. Методи сітьового планування: переваги та недоліки.	6
8.	Менеджмент якості та управління продуктивністю операційної діяльності 1. Поняття системи якості. 2. Основні засади концепції загального менеджменту якості. 3. Продуктивність операційної діяльності як міра результативності операційного менеджменту.	4
	Разом:	40

8.Теми практичних занять

Таблиця 4

№З/ П	Назва теми	Форми контролю	Кількість годин
1.	Операційний менеджмент як різновид функціонального менеджменту 1. Поняття операційного менеджменту. 2. Операції як види діяльності. 3. Операційна функція в організації.	усне опитування, письмовий контроль	8
2.	Операційна стратегія 1.Загальна характеристика змісту операційної стратегії підприємства. 2. Сутність операційної стратегії. 3. Розробка стратегії процесу.	усне опитування, письмовий контроль	6
3.	Операційна система організації 1 Системний підхід в управлінні операційною системою. 2. Операційна система як об'єкт управління. 3 Типологія операційних систем.	усне опитування, письмовий контроль	8
4.	Операційна діяльність: ресурси, процеси та результати 1.Поняття операційної діяльності підприємства. 2.Склад основних ресурсів як вхідних факторів операційної діяльності. 3.Операційний (виробничий) процес організації, як основа функціонування та розвитку операційної системи. 4.Основні принципи організації виробничих процесів. 5.Організація виробничого процесу в просторі та часі	усне опитування, письмовий контроль	8
5.	Управління процесом проектування операційної системи 1. Основи проектування операційної системи. 2.Методика проектування операційної системи виробничого підприємства. 3. Основні етапи процесу проектування продукту. 4.Проектування процесу виробництва продукції чи надання послуг.	усне опитування, письмовий контроль	6
6.	Управління поточним функціонуванням операційної системи 1 Системи планування операційної діяльності.	тестування, письмовий контроль	8

	2 Зміст оперативного управління виробництвом. 3 Організація диспетчеризації виробництва. 4 Види систем оперативного управління виробництвом. 5 Управління матеріально-технічним забезпеченням. 6 "Витягуюча" та "виштовхуюча" системи оперативного управління. 7 Система управління «точно у термін» (ЛІТ).		
7.	Управління проектами 1. Сутність проектного підходу до управління організацією. 2. Планування проектів. Поопераційний перелік робіт. 3. Методи сітьового планування: переваги та недоліки.	тестування, письмовий контроль	6
8.	Менеджмент якості та управління продуктивністю операційної діяльності 1. Поняття системи якості. 2. Основні засади концепції загального менеджменту якості. 3. Продуктивність операційної діяльності як міра результативності операційного менеджменту.	тестування, письмовий контроль	8
	Разом		58

9. Самостійна робота Теми для самостійного опрацювання

Таблиця 5

№ з/п	Теми і перелік питань, що внесені на самостійне вивчення
1	Операційний менеджмент як різновид функціонального менеджменту Концепції й основні функції операційного менеджменту. Алгоритми керування операціями.
2	Операційна стратегія Вплив життєвого циклу на операційну стратегію. Виражена компетентність та конкурентні переваги. Застосування «дерева рішень» у проектуванні товару або процесу.
3	Операційна система організації Одиничні (проектні) системи. Дрібносерійні системи. Системи масового виробництва. Системи з безперервним процесом
4	Операційна діяльність: ресурси, процеси та результати Особливості управління за фазами операційного циклу підприємства. Товари (послуги) як результат операційної діяльності підприємства.
5	Управління процесом проектування операційної системи Сучасний рівень розвитку операційних систем: системи автоматизованого проектування, автоматизовані системи управління виробництвом, системи автоматизованого складування та подачі товарів, гнучкі виробничі системи, інтегровані автоматизовані системи управління виробництвом. Проектування робіт і нормування праці. Схеми розміщення та масштаби виробничих потужностей.
6	Управління поточним функціонуванням операційної системи Робоче середовище та умови праці, режим роботи.

	Класифікація робочих місць. Принципи організації праці.
7	Управління проектами Розклад проектів. Контролінг проектів. Менеджмент проекту.
8	Менеджмент якості та управління продуктивністю операційної діяльності Нормативи якості товарів та послуг. Методи Дж.Тагуші. Підхід з точки зору загального менеджменту якості.

10. Методи навчання

- пояснювально-ілюстративні;
- словесні;
- наочні;
- практичні.

11. Форми і методи контролю

Поточний, періодичний і підсумковий (семестровий) контролю, усне опитування, письмові роботи, тести, програмований контроль, екзамен.

12. Критерії оцінювання відповідно до видів контролю

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до Положення «Про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачами вищої освіти у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького» №283 від 29.08.2017 р.

13. Рекомендована література

Основна

1. Капінос Г.І., Бабій І.В. Операційний менеджмент : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2019. 352 с.
2. Маркіна І. А. Операційний менеджмент: навч. посіб. / [І. А. Маркіна, О. М. Помаз, Ю. В. Помаз] ; Полтав. держ. аграр. акад. - Полтава : ПДАА, 2019. - 230 с
3. Микитенко Н.В. Операційний менеджмент. Практикум : навч. посібник. Київ : КНТЕУ, 2019. 197 с.
4. Снітко Є.О., Завгородня Є.Є. Операційний менеджмент: навчально-методичний посібник. Старобільськ: Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2021. 184 с.
5. Старченко Г.В., Калінько І.В., Косач І.А. Операційний менеджмент: навчальний посібник. Київ: Кондор, 2020. 264 с.
6. Сумець О.М. Проектування операційних систем : підруч. Київ : Університет «КРОК», 2021. 32 с.

Допоміжна

7. Вихор М. В. Операційний менеджмент: методичні рекомендації до практичних занять та самостійної роботи здобувачів освітнього ступеня «Бакалавр» спеціальності 073 «Менеджмент» всіх форм навчання. Біла Церква, 2020. 104 с.

8. Гевко І.Б. Операційний (виробничий) менеджмент : конспект лекцій. Тернопіль: ТНТУ, 2017. 128 с.
9. Гриненко В.В. Операційний менеджмент: конспект лекцій. Харків: ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2017. 130 с.
10. Кучер М.М. Конспект лекцій з дисципліни «Операційний менеджмент» для здобувачів вищої освіти із технічних спеціальностей. Кам'янське: ДДТУ, 2017. 153 с.
11. Кушнірук В.С. Операційний менеджмент: опорний конспект лекцій. Миколаїв: МНАУ, 2017. 124 с.
12. Пасічник В.Г., Акіліна О.В. Організація виробництва : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2017. 248 с.
13. Операційний менеджмент : навч. посіб. / В. Ю. Припотень [та ін.] ; Приват. ВНЗ "Нікопол. екон.ун-т". Нікополь : Ноулідж, Сєвєродонец. від-ня, 2017. 177 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. https://pidruchniki.com/14361112/menedzhment/operatsiy_niy_menedzhment
2. https://pidruchniki.com/.../operatsiy_niy_menedzhment_sistemi_upravlinnya_pidpriye...
3. https://pidruchniki.com/.../ponyattya_operatsiy_nogo_menedzhmentu_evolyutsiya_yo...
4. elib.hduht.edu.ua/bitstream/.../1354/.../Операційний%20менеджмент%20%281%29.pdf...